

Адыгэ Макъ-

Бэдзэогъум и 27-р — Адыгейим
къэралыгъо гъэпсыкъе иэ зыхъугъэ Маф

Адыгэ Республикаем и Правительствэ игъэзет

1923-рэ ильесим
гъэтхапэм
къышегъэжьагъэу къыдэкы

№ 103 (22552)

2022-рэ ильес

БЭРЭСКЭЖЬЙИ
МЭКЬУОГЬУМ и 15

ОСЭ ГЭНЭФАГЪЭ ИЭП
къыхэтүүтыгъэхэр ыкчи
нэмыкъ къэбархэр тисайт
ижъугъотэштых
WWW.ADYGVOICE.RU

6 +

Унэгъо Іужъухэм апай

Адыгейим и Лышъхъэу Къумпъыл Мурат дэкыгъо зэхэсигъоу зерищагъэр
зыфэгъэхыгъагъэр сабыибэ зэрыс унагъохэм псэуплэ унэхэр зыщашиын альэкъыщт чыгу
лахъхэу къалэу Мыекъуапэ икъокыпэ лъэныкъокъ щылехэм ящикигъэ инфраструктурэр
гъэпсыгъеним епхыгъэ һофыгъохэр ары.

Зэлукъегъум хэлэжьагъэх Адыгэ Республикаем и Премьер-министрэ ишшэ-рыльхэр зыгъэцакъэу Къэрэцэ Анзаур, Адыгейим псэольшашынымкэ и Министерствэ ипащэ игуадзэу Лев Каракян, Мыекъуапэ имэрэу Геннадий Митрофановыр, АР-м икъэралыгъо бюджет учреждение «Стройзаказчикым» ипащэ ишшэрыльхэр зыгъэцакъэу Хъаджымэ Аслъан, подряднэ организацихэм ялтылохэр.

Къумпъыл Мурат къалэм икъокыпэ лъэныкъо, зэпахырэ узхэм зыщялазэхэрэ сымэджэшчим дэжь, һофшленхэр зэрэшчилхэрэм зыщигъэгъозагъ. Нафэу зэрэшчимкэ, унэхэр щашынхэм пае мы чыгыпээм чыгу лахъ 790-рэ щагъэнэфагъ. Псы ыкчи электричествэе рыкъуаплэхэм яшын макло, мы ильесим йоныгъом ык'эм нэс ахэр аухынхэу щит. Непэкъа подряднэ организациеу пшъэдэкъыжъэу ыхъирэмкэ гъунэпкэ гъэнэфагъо зинэ «Монтажим» псыр алеклэгъэхэгъэним тегъэпсыхъэгъэ һофшленхэр зэшшуахын фаяхэм япроцент 40-р ыгъэцакъегъах. Подряднэ организациеу «Прогрессорым» электричествэе рыкъуаплэхэм

ягъэпсын процент 60-кэ зэшшуихыгъ.

Сабыибэ зэрыс унагъохэм алае къыхагъэкъыгъе чыгу лахъхэм яинженер инфраструктурэ тегъэпсыхъэгъэ һофшленхэр Адыгейим исоциальне-экономикэ хэхъоныгъекээ программэм диштэу маклох. Мы ильесим къалэу Мыекъуапэ икъокыпэ лъэныкъо псымэрэ электичествэмрэ һеклэханхэм пае сомэ миллион 210-рэ къыхагъэкъыгъ.

Тапэкъа республике фондэу гъогушынным тегъэпсыхъагъэм къыхагъыгъе мылькумкэ урам заулэм яьлогухэр ашыгъэх. А һофшленхэр лъагъэктэшт. Къалэу Мыекъуапэ имэр къызэриуагъэмкэ, проектим къыделлытэ газыр рищэгъэнимрэ гъогухэр гъэпсыгъэнхэмрэ. Ипальэм ыкчи дэгъоу һофшленхэр зэшшохыгъе хъунхэм пае упльэкун һоф

тхабзэхэр нахь агъэлэшынхэу Адыгейим и Лышъхъэу пшъэрыль афишыгъ. Ашдаклоу чыгу лахъхэр зэрратырэ унэгъо

Сурэтхэр А. Гусевым тырихыгъэх.

лужъухэм гурыгъэон-зэхэфын һофшленхэр тэрээзу адзыэрэхан зэрэфаери Къумпъыл Мурат къыхигъэшыгъ.

Къалэм иадминистрации къызэритыгъэмкэ, республикэм икъэлэ шъхъалэ икъокыпэ лъэныкъо щылэ, унэгъо лужъухэм аратынэу агъэнэфагъэ чыгу лахъ 790-м щыщэу 708-р атырагошгэгъах. Пстэумки 2017-рэ ильесим къыщуяблагъэу Мыекъуапэ чыгу лахъ 1724-рэ щатырагошагъ. Аш ишшуагъэкъе мы аужыре ильэсхэм зичэзу ежэхэрэм япчыагъе хэвшшыкъеу нахь маклэ хъугъэ, непэкъа сабыибэ зэрыс унэгъо 25-рэ чэзыум ежээр. Зыми рамытыгъе чыгу лахъэу къенагъэр зэрэхъурэ 214-рэ. Аш амал къытышт мы ильес блэгъицым чыгу лахъ зищыкълэгъэ унэгъо пстэум ишшоигъоныгъе агъэцэлэнэу. Аш нэмыкъэ Адыгейим и Лышъхъэу пшъэрыль зэрафишыгъэ тетэу къалэм икъохъэпэ лъэныкъо чыгу лахъ 400 щагъэнэфэн альэкъынним иамал щылэмэ зэрагьашэ.

Къумпъыл Мурат къызэрэхигъэшыгъэмкэ, тапэкъи аш фэдэу чыгу лахъхэр гъэнэфэгъэнхэм мэхъанэшхо илэу щыт ыкчи ильэсэйбэрэ цыифхэм афэлэжъэн зыльэкъыщт коммуникации дэгүур агъэсынэу пшъэрыль афишыгъ.

«Сабыибэ зэрыс унагъохэр тапэкъи нахьыбэ хъунхэм пае ящикигъээ амалхэр ядъэгъютынхэм ыујс ти-тишт. Сабийхэр зэрыс унагъохэм Иэн-иэгъу ятыгъэнымкэ һофшленхэр зэфэшхъафхэр зэшшотэхых, Урысые Федерации и Президентэу Владимир Путиним цунашьо диштэу аш фэдэ Иэн-иэгъум иамалыкъиэхэр тэгъэфедэх. Аришь, тапэкъэ тилтээзэ һофшленхэр тэрээзу зэхэтийнэм мэхъанэшхо ил», — къылгъэхтыгъэ Къумпъыл Мурат.

АР-м и Лышъхъэу
ипресс-къулыкъу

Лъэгъо дахэ рэклох

«Унэгъо пытэр къералыгъом ыльапс», — ало. Аш фэлорышлэрэ къералыгъо программэхэр пхыращых, зэнэкъокуухэр зэхашчэх. Ахэм зэу ашыц ильэс къэс рагъэклохырэ Урысые зэнэкъокьоу «Ильесым иунагуу» зыфиорэр. Мыш икъэшаклох УФ-м юфшлэнимкэ ыкли социальна хэхъоныгъэмкэ и Министерствэрэ щылэнныгъэм чыпилэ къин ригъэуцуагъэх сабийхэм ыэпилэгъу афэхуугъэнимкэ Фондынрэ.

Зэнэкъокуур зызэхашчэрэ илэсийблым къылкоц аш нахь зиушъомбгүй, общественна мэхвэнэ илэ хувьзэ. Унагьом ыльапсэ пытэнимкэ, ныбжыкъэхэм щысшл афэхуунхэмкэ аш хэлажъэхэрэм япчагъэ нахьыбэ зэрэхуурэм ишуагъэ къеклоцт.

Урысые зэнэкъокьоу «Ильесым иунагуу» зыфиорэм ишьолтыр эдзыгъи икъэххэр Адыгэ им бэмышл щызэфахысыжьгэх. Кошхъэблэ районимкэ Чыржын Долэтэрэ ишхъэгъусэ Альбинэрэ зэнэкъокуум хэлажъэхи, лъэнэнкъоу «Унэгъо ныбжыкъ» зыфиорэмкэ теклонгъяэр къафагъяшшошагъэх.

Кошхъаблэ щыпсэурэ Чыржын зэшхъэгъусэ ныбжыкъэхэм яунагьо бэмышл ёу төблэгъагъ, хъакъэхэр зэрякласэр къиушыхатэу дахэу къитпэгъокыгъэх ыкли зэнэкъокуум хэлэжъэнхэу зэрэхуугъэмкэ ягуалэу къиддэгшошагъэх.

Урысые зэнэкъокуум хэлэжъэнхэмкэ Чыржынхэм яунагьо къэзэгъэлэгъуагъэр Кошхъэблэ къоджэ Советыр ары. Долэт шлэнгъяэр тедээ зызыэрагъэгъотырэ искуствэхэмкэ къэлэцыкъу еджаплэу Хъагъэудж Мыхамэт ыцэ зыхырэм ильэс 12 хъугъяу юф щешлэ, адыгэ къашьор аргъашлэ. Ыгъесэрэ къэлэцыкъу хэрээнкъокуухэм ахегъэлажъэх, хагъэунэфыкъирэ чыпилэхэр ренэу къафагъэшшошагъэх. Ар къэзүушыхатырэ дипломхэр илэх.

Тиунагъоклэ зэнэкъокуум тыхэлэжъэнэ къишигъаталом лъэшшэу тигуапэ хъугъя. Ильэс заулэклэ узэклэбэжъэмэ, Шээумэн Хъазэрэ ыцэлэхэр тхъапэм тетэу дгэхъязырих, сурэтхэр айлыгъуухэу АР-м юфшлэнимкэ ыкли социальна хэхъоныгъэмкэ и Министерствэрэ иотделэу «Материнство и детство» зыфиору Кошхъаблэ щылэм лэклэдэгъэхъагъ. Тхылхэм ягъэхзырынкэ ахэр ыэпилэгъу къишигъэтфэхъуагъэмкэ лъэшшэу тафэрэз. Нэужым уахтэ тешлагъяу «Унэгъо ныбжыкъ» зыфиорэ едзыгъомкэ теклонтырэ къишигъэтфагъэшшошагъэр къишигъаталом, лъэшшэу тигуапэ хъугъя ыкли аш къуачэ къититыгъ. Теклонтыгъэх къидэзыхыгъэхэмкэ Урысые зэнэкъокуум иятонэрэ уцгъуу мэкуюгъум реклокырэм үдзьыгъя шыким тетэу тыхэлажъэ, —

къылуагъ Чыржын Долэт.

Долэт ицыкыгъом къыщуу благъэу адыгэ къашьор икласэу гурит еджаплэ щеджэфэ Бэлокъо Аслын зэхишгээ ансамблэу «Золотой Кинжал» зыфиорэм къыщууагъ. Нэужым Тхъабысум Умар ыцэ зыхыре училищным чэхъяным пае 8 — 9-рэ классхэм Мыекьюапэ дэт гимназием щеджагъ. Училищир къызеехум ансамблэу «Исламыем» къыщууагъ. 2006-рэ ильэс Адыгэ къералыгъо университетын чэхъяжы, алшэрэ гъэснэгъэ зэригъэгъотыгъ.

2010-рэ ильэс Адыгэ къералыгъо университетын чэхъяжы, алшэрэ гъэснэгъэ зэригъэгъотыгъ.

Сыд фэдэрэ къералыгъуу ыльапсэр унагьор ары. Унагьо пэгчэ зэфыщыкъэ, унагьор зэрэпсэурэ хэбээ цыкыу горэхэри илэх, ау тильепкыкъэ хэбээ дахэу пстэуми зэдьирэ хъугъэхэр шапхээ зыфхъухэрэр унэгъо рэхьат зэгурьо-зэдэгъужхэр ары. Унагьом имэхъанэ зэрэниир къагурулозэ Долэтэрэ Альбинэрэ зэгурьо-зэдэпсэух.

Альбинэ иллакъоклэ Хъатыгъуу къишигъаталом лъэшшэу тигуапэ хъугъя. Адыгэ республикэ гимназием щеджагъ, нэужым Адыгэ къералыгъо университетын иордническэ факультет къишигъаталом лъэшшэу тигуапэ хъугъя. Кошхъэблэ районимкэ бэзильфыгъэм ишэн бэ ельытыгъэрэ. Аш бэ ельытыгъэрэ. Бэзильфыгъэр — унагьом цыкыуачи, хъульфыгъэр — илкъэу. Унагьом ис пстэуми гүшүэгъу-упчэжъэгъу ашырэр бэзильфыгъэр ары. Джаш фэд Альбини. Янэгъо ныбжыкъэ зэгурьо-зэдэпсэух.

Альбинэ иллакъоклэ Хъатыгъуу къишигъаталом лъэшшэу тигуапэ хъугъя. Адыгэ республикэ гимназием щеджагъ, нэужым Адыгэ къералыгъо университетын иордническэ факультет къишигъаталом лъэшшэу тигуапэ хъугъя. Кошхъэблэ районимкэ бэзильфыгъэм ишэн бэ ельытыгъэрэ.

иведущэ специалист, мы уахьтэм декрет щыс.

— Унагьом шэн-хабзэу ильым бэкээ ельытыгъэр ар зыфэдэштэм, — ало Долэт. — Хабзэр, бзыппхъэр, намысыр ахэр унагьом илкъэхуу щытынхэ фае. Лъэпкэ пстэуми такъыхэзийтэлкээ, лъытэнгъэгъэ кытфязыгъэшшырэр хэбээ дахэу тхэльтийр ары. Ар зыышдгэгъэупшэ хувштэп, ти-унагьоки ар тиэбуутыгъиээрэй аш тетэу тпунхэм юф дэтэшлэ. Анахьэу тиклэццыкъуухэм ныдэлэлфыбэр ашэнхэм, руѓи-шынхэм тифэбэнэн фае. Ар ны-ты пстэуми типшээриль шхъялхэм ашыц.

Унэгъо зэгурьо-зэдэпсэух, зэкьот бгъэпсэныр непэ ышлэхэп. Сабийхэри имытэхъягъэхэу, ежь ашхъээ илоф үүж язакью имытхэу пугъэнхэр юфшлэнхэр щыт. А зэпстэури нахьбэрээмкэ зыпшээ ифэрэр бзыльфыгъэр ары. Аш бэ ельытыгъэрэ. Бэзильфыгъэр — унагьом цыкыуачи, хъульфыгъэр — илкъэу. Унагьом ис пстэуми гүшүэгъу-упчэжъэгъу ашырэр бэзильфыгъэр ары. Джаш фэд Альбини. Янэгъо ныбжыкъэ зэгурьо-зэдэпсэух.

— Адыгэ унагьом егъашли унашшо щызышыгъэр хъульфыгъэр ары. Ар дэгьоу къыгурээ сишхъэгъусэ. Унагьом зэгурьо-зэдэпсэух, иллынхэмкэ бэзильфыгъэм ишэн бэ ельытыгъэрэ.

Зым ыэпилэгъэр адрэм къышэхэу щытын фае. Юф горэ къепхыхъягъэмэ къыбдыригъэштэн, зыкынгъильгээхэу фае. Армырэм узэгурьо-зэдэпсэух, унагьуу пфэшлэнхэр, — къыуагъ Долэт.

— Зэнэкъокуум тыхэлэжъэныр тунагъоклэ къытшлэнхэмкэ ышлэхэп, — ало Альбинэ. — Сишхъэгъусэ ишшлэгъэхэр, ильхъягъэхэр ары нахьбэрэу ткызызэрхагъэшшыгъэр. Хъульфыгъэр унагьом ыльапс, илкъэу. Ильэс 12 хъугъяу гушуагъу, гукъау зэдэгъоць. Зыпарэки сибу хигъэкыгъэрэ. Узэгурьо-зэдэпсэумэ, унэгъо юфыри

къышлэнхэмкэ ышлэхэп. Унагьор нахь ин къэсми, нахь юфыбэр къылэхэп. Ау лыр къыбготымэ, сид фэдэрэ юфри нахь псынхэм къылэхэп. Сабийхэм ягъэхъягъэхэм уащыгушуулызээлэхэп. Ульякнатаатэ.

Альбинэ пчы-гуащхэм альхэсэп. Ау къызэриуагъэмкэ, мафэ къэс пломи хъунэу зэрэлэхъу, дэгьоу зэгурэлох, сабийхэр игуашэ афэлэгъы. Сыд фэдэрэ лъэнэнкъоу нысэр аш лъэшшэу фэрэз.

«Ылэ дышьэ пээзы», — зыфалохэрэм ашыц Долэт. Зэшхъэгъусэхэр зыщыпсэурэ хаплэр Долэт янэхъягъэхэм къаклэнхэгъ. Унэм ыклоц ашькээлэхъягъ, джэхашьор ридэгъэр. Зыпари ыгъэхъаулырэп, пхъэм, гъучыл эсэхэлэхэр ахешыкы. Гүлэтыгъэр афэхуу гъэмафэм зычэсихэрэ шхэпээ зэхүүгъэм ышхъягъэ тель гъучи бгъагъэр дахэу ышыгъя, джэхашьор плиткэр рилхъягъ. Мижъо дахэхэмкэ къышхъягъ щагум псыкъечэхылээр щишигъя. Музей цыклоу ыгъэпсигъяэри гъэшлэнхоны. Аш чэйтых пхъэ шхъялар, ижъирэ цыдкыр, къошиныр, утыр, ондэжэхэр ыкли ар зыпашэштгээгъэ тчычлэлээр, тамыгъэ къэнэтилэхэсэр, нэмийкхэри. Ахэм къэбарэр аплыр, къыздикигъэхэр, зэрэгэфедэштгээхэр зэкэлэхэп. Долэт къытфилотагъэх.

Зэшхъэгъусэхэр ныжбыкъэхэу Долэтэрэ Альбинэрэ хэтки щысэтехыгъэрэ зэрэштхэм щеч хэлэлэп. Унэгъо дахэ зэдагъэпсыгъэрэ, шульэгъуу гъэштгээхэр къябэлэхээ, лъэгъо дахэ рэклох. Шлоу ѿшыэр ягъогъоу, ясабийхэм яхъяр зыдальэгъуу гъэштгээхэр къытфилотагъэх.

КИАРЭ Фатим.

ДАХ-м изэхахьэхэр

ЗэлтынээсыкIэм амалыр егъэпытэ

Дунэе Адыгэ Хасэм (ДАХ-м) и Хэсашхъэ изэлүкэ мэкъуогъум и 10 — 11-м Мэздэгү щыкIуагь.

Адыгабзэр, культурэр

ДАХ-м изэхахьэ рагъэжьэнным үпэкэ Дунэе шлэнгэе зэлүкэ Налщык щызэхашагь. Къэбэртээ-Бэльквэр къэралыгъо университетим щыкIогъе зэхахьем шлэнгээлэжхэр, ДАХ-м хэтхэр, культурэм иофышIэхэр, нэмийхэри хэлэжьагьэх.

Адыгабзэмрэ лъэпкь культурэмрэ ухумэгжэнхэм япхыгъе иофышохэм къапыщыль къинигъохэр, ахэр къызэнэкыгъэнхэр къэгүшьIагъэхэм къыхагъэштигъэх. ХэкыпIе щылэхэр зэфахьысжыгъяэх. Анахьэу анаэ зытырадзагъэр лъэпкь шлэжьым къыпкырыкыгъээ, къелэцыкIу ѢыгыпIэхэм къащыублагьагьэх. Адыгабзэм изэгъешэн, игъэфедэн щылэнгээм зэрэшыпхыраштыгыр ары.

Шлэнгээлэжхэм, культурэм пыщагъэхэм ягупшиксэхэр лээуххэм язэпхыныгъэхэм ягъэптиэн ныдэлъфыбзэр, культурэр, искуствэр зэрафлажьэхэрэм афэгъэхыгъягъэх.

Республика общественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» иллыкхэр зэхахьем хэлэжьагьэх. Мэшфэшү Нэдждэт адыгабзэр

щылэнгээм нахыншоу щыгъе федэвээним ехынлагъэу къэгүшьIагь. Зэхэшаклохэр къельэухи, адыгабзэкэ усэм къеджагь.

Дунэе Адыгэ Хасэм ипрезидент иупчIэжэгъо Мэшфэшү Нэдждэт зэрагъэнэфагъэр къэзыушыхыатырэ тхильыр ДАХ-м ипрезидентэу Сэххурэкю Хъаутий къыритьжыгь.

Пашэхэм язэIукI

ДАХ-м иофшэн чанэу хэлажьэхэрэ Вэрэкью Зэтый — ар Европэм и Адыгэ Хасэ ипащ, Хъашуцэ Мухьамэд, Аслынэ Алый, Klaklykhу Мэджыд, Лымыщэкю Рэмэзан, Шыбызыхью Юр пэшэнгэе зыдзыэрхээрэ Хасэмэ къатегущыIагъэх. Шынгъо-шлэжь мафэм зэрэхэлэжьагъэхэр зэфахьысжыгъигь. Тарихым инэктубгъохэр нахыншоу зэгъэшIэгъэнхэм яеплъикIэхэр къыраплонIагъэх.

Ставрополь краим щылсэурэ тильэпкьеэхэм я Адыгэ Хасэ ипащэу Шыбызыхью Юрэ къызериуагъязу, зэлъепкэгъухэм язэлүкэгъухэм унашьоу ашаштэрэр щылэнгээм дештэ, уапэкэ уегъапльэ.

Мэздэгү щызэIукIагъэх

Ионыгъом и 20-м «Адыгэм и Маф» зыфиорэ мэфэкэ зэхахьэр Налщык щыкIошт. Адыгейим къэралыгъо гъэспыкIэ илээ зыпсэурэр мыгъэ илээси 100 мэхъу. ДАХ-м и Хэсашхъэ изэлүкэ мэфэкIхэр зэрэхагъеунэфыкIытхэм щытегущыIагъэх.

Адыгэ лъэпкьдунайм къынкигугъэ гъогум зызэриушшомбгъурэм, ДАХ-р аш зэрэхэлажьэрэм, адыгэр адыгэу дунайм тапэки зэрэшыпсэущтим яеплъикIэхэр къыраплонIагъэх.

Грузиер заокIэ Абхазын ичигу зихагъээр шышхъэлум и 14-м ильэс 30 хууцт. Мамыр псэукIэр гъэптигэйнэм фэгъэхыгъэ зэлүкэхэр ДАХ-м зэхи-

щэштых. Сыхум щыкIошт юфхъабзэр зэрэрагъекIоштыв хагъэунэфыкIыгь.

Лымыщэкю Рэмэзан, Мэшфэшү Нэдждэт, Хъаджый Адам, ГъукIэлI Сусан, Хъот Юныс, ЦыкIуушо Аслын, Хъаблаукую Адам Адыгейим ыцIекIэ зэлүкэгъухэм ахэлэжьагъэх. Осетинхэм якIэлэцIыкIу ѢыгыпIе ѢыгыпIагъэх, лъэпкь юфыгъохэр къышаолатагъэх.

Хэгъэтуу ззошхом щыфэхыгъэхэм, заом ыкыб ѢыгыпIагъэу юфшIэнкIэ Теклоныгъэр къэзыгъэблэгъагъэхэм язэхэт саугэтийн Мэздэгү дэтын республикэм иобщественнэ движениеу «Адыгэ Хасэм» хэтхзу ДАХ-м и Хэсашхъэ изэлүкэ хэлажьэхэрэм къэгъагъэхэр къэральхагъэх, лъыхуужхэм шхъащэ афашигъигь.

Лъэпкь шэн-хабзэхэр

Мэздэгү адыгэхэм ялIашIэгъу лъэпкь-шэн хабзэхэм афэгъэхыгъе зэлүкIэр гъэшIэгъонэу куагъэх. Мэздэгү лъэпкь 70-м нахыбэ Ѣепсэу.

Осетинхэм, нэмийцхэм, грузинхэм, къэзэкхэм, урсысхэм, адыгэхэм, дагыистанхэм, фэшьхахфхэм ялIэласэхэм бгъэфедэн пльэкIыщт искуствэр, тарихын пкыгъохэр, ялIэласэхэм ялофшIагъэхэр гъэшIэгъонэу къагъэльгъуагъэх.

Мэшфэшү Нэдждэт, ЦыкIуушо Аслын, Хъот Юныс яеплъикIэхэм къащыхагъэштигъэх лъэпкь пэпчь итарих, искуствэ къырышпIэнэу юфшIагъэ зэриэр. Лъэпкь тхыпхъэхэр ялIэласэхэм «къагъэгүшIэхэу» Лымыщэкю Рэмэзан ельытэ.

Адыгэ шуашэр итеплэ изакьон къэзыгъэдахэрэр, ар зэрэзепхъащтим имэхьни зэхахьем ѢытегущыIагъэх. Адыгэм и Мафэ адыгэ шуашэр нэбгырэ шээ пчыагъэмэ къякIоу зыщалэшт, адыгэ быракIэу жьогъо 12-р къызыгъэлэцIыкIэр шьолтырхэм, тильэпкьеэхэм зыщыпсэурэ хэгъэгүхэм ашагъэбэйтэшт. Адыгэм иадыгагъэ зэригъэльяпIэрэр, псэ зыпти зэлүкэгъухэм къащагъэлэгъошт.

Унэ къаратыгъ

Мэздэгү и Адыгэ Хасэ юфзыишишэшт унэ къаратыгъ. Тарихын мэхъанэ зиэ унэу Мэздэгү игупчэ итыр лъэгъупхъ, шлэхэу зэтырагъэпсихъажышт.

Хабзэм икъулыкIуушIэхэр ялIашIэгъу къафхъухээ юфхэр зэрэлжагъекIуатэхэрэм, культурэм, спортым, ныбжыкIэхэм яхылгэгъэ юфыгъохэм, нэмийцхэм ДАХ-м изэхахьээм аштегущыIагъэх, уншшо хэхигъэхэр аштагъэх.

ЕМТЫЛЬ Нурбай.

Сарэ иадыгагъ

«Адыгэ макъеми», радиоми, телевидениеми бэрэ Хашхуанэкоо. Хут Сарэ иштиху ашызэхэтхыгъ, аштылгэгъугъ. Тиадыгэ бзыльфыгъэ ныбжыкъэхэу гупшысэ тэрээ зилэ зышоигъохэм щисэтехыпэ афэхууним пае Сарэ ишыэнэгъэ щыш пычыгъо заулэмэ сакыщыуцу сшоигъу аш иштиху зыуагъэхэм сэ анахь сыпэблагъэу сизэллыжыш. Сянэшту Хут Алый Сарэ ишхъэгъусагъ. Ары гукэгъуныгъэфэбагъэу аш хэлъым сзыкъыщыгъуазэр. Сарэ ипшихуу Mae сэ сиринхуу.

Дышъэпс гъуваткор — Іэзэгъупс

Күшхъэпс, псынэпс, псынлахуу, псынекъечи дунаишхом щитэгъоты. Псыр Іэзэгъу — псым ызыныкъу. Тхъэм итых лялпэу дунээ нэфим кыддит. Дышъэпс гъуваткор Іэзэгъупсими, псым ишшу пемыэн, ау а гъуваткор цыфым хэльмэ, ыгги ыпси кыуитын, пеэн дышши ылэжын.

Гъэтхэ юфшэн мыухыжым хэтыгъэ Хашхуанэкоо яунашго, адре постэуми афедэу, жынгъокъэ мээз дахэм ипчыхъэрэхъат щигупсэфыжыгъ. Яблымхэм япхрхэ макъе йэшчхом зэ кыщэу, зэ ежхэмкъэ гухахьоу мэгъуашхэх. Былым улэгъэхэм ямызакью, псы зыптыр быяужыгъ. Дунаим идэхэгъоу пчыхъэ шүнк рэхьатым чылешхор хэуубагъ. Джэцэ нэмазым ишын зуухи гольважыгъ. Аминэти итхэлэхэхэр загъорэ тхъакумэм кырредзэх. Хээ цыклоу Пициуи чыжъекъэ къэлгъу машина макъэм фэплэирэу кызыщлытэгъ. Хашхуанэкоохам яун пээнкъэу къэуцугъэ машинэм унагъом ышхъэу Юныс фиузэнкъыгъ. Имынэосе кэлэ ныбжыкъэм машинапчээр кылиху, чэфэу сэлам кырихыгъ. Калэр Юныс унэм кыригъэблэгъагъ. «Сэ сыщысын хаклэп, Адэмые сыкъекъы, пхъорэльф шъэожъые цыкъу шъуиети, шъузгъэгушонэу сывкъекъуя. Светэ игуашэ ыш сиринлан, сцээр Алый», — хаклэм нэуасэ закыфишыгъ...

Аминэти ини цыкъуу закэупчахэм, псынкъэу пшэрхыхаалпэм куагъэ. Кье цынэм псыр кыкъифи, къоежэе плыжын бзэу тхъуагъэкъэ ыгъэжъагъэм бжынлыхъжэ мэшшоу кыххурэр унэу хаклэр зерсым кырилтэсагъ. Бэрэ пымылхэу пшъешшэ цыкъумэ ынэр къаушагъ. Гъомылапхээм зыхаалм ыуж Алый бэрэ щымысэу къэтэджыгъ, къафэльэжъ, игигуу тэхважыгъ. Машинэр машэ горэм зепкъэм, тышхуу машинакъэм калэм Юныс радиэгъэйтэсихъагъэр къеоигъ. Алый машинакъэр езыщэхрэ тышхомрэ хаджыгъэ дэзюомрэ зельэгъухэм хугъэр кыгурлыагъуя, кыгъэзэжъи кышэжъыгъ, ау Хашхуанэкоо унагъоу гушуагъом хэтыгъэм Алый къагъэгущыгъагъэп, ралон

фаер рауи, агъекютэжъыгъ. Пчэдэжым кызэкъэтэдэжэхъгъэ унагъор шхъадж иоф ыуж ихъажыгъ. Ауштэу жынонгъокъэ мазэм ыкъэхэм анэс уахтэр куагъэ. Аминэти пхъорэльф шъэожъые цыкъуми, укытапкъэу пхъум ипши, игуашэ афигъэхъазыргъэхэр ишшэшъэхъеу Сарэ пхъонте къэрэкъэм фидельхъэхэш, Адэмые егъакло. Я 7-рэ классым ис пшъешъэхъые цыкъум ар ишыпэклиагъ, ышыпху зинэхъэм яуни ышэштыгъэп. Автобусым Сарэ кызекъым, алэрэ унэм икъэблэпчэу лут тетъисхъаплэм ныуитлоу тесмэ яклонлагъ. Сэлам арихи, зыдакъорэр ариуагъ, ау яунэ зеримышээрэр укытапээ пигъэхъожыгъ. Нью дэхшхуу дэхъажыгъэм кыдищыгъэ Алый Сарэ кышэжъыгъ. Алый машинэм Сарэ ригъэтэсихъи, ышыпху зэхжээхэхэхэм ныбжыкъитумэ ямэшочиту зы хуугъагъ...

Алый дээ куулыкъур кыуухыгъагъ, кэлэ чьэпхыгъеу щытигъ, иофшэнэи гъэнэфэгъагъ. Адэ Сарэ? Сарэ ыгуу зэбгъэхъыгъ, ыгуу кыххагъэм фырикъумэ шоигъоу.

Уахтэр макло, Сарэ я 7-рэ классым ыуж кэлэеэгъэдже училищим чахъэ. Аш иоф зытэтийр Алый дэгъоу ышшэштыгъ. Еджехэми сабынтуу зэдаплуу, рагъеджэхъ. Маринэрэ Азаматрэ унэгъо дахэхэр ялех, хуулхъэх, иофшэнэир шу альэгъоу апгъэхъ. Нэбгыритлум зэдэграгъаштэу, зэдэгэжхэу яшыэнэгъэгъоу зэдэгтэгъэхъ.

Сарэ ицыфыгъэ, иадыгагъэ къээзуушхъатырэ щысэ зуулэ шууащызгъэгъуазэ сшоигъу. Нысащэр аухи, цыфхэр зэбгырыкъыжыгъэхэу, илэгъунэ кынкъыжы, пшэрхыхаалпэм кызехъэм зи рильэгъуагъэп. Адрэ унэм зычэгъым, игуашэ чэчым чынэхъэхъагъуя, машшом ыстэу плем хэлъыгъ. Сид ышэшт? Гуашэм джыри дэгүштээрэп. Пшээ бывлыммэ ахэтэр къа-

Сарэ кэлэеэгъэдже училищири къеухы, институтми заочнэу чэхъажы. Ячылэ дэт еджаплэм илъэс горэм иоф щишлагъ. Нэуажыокъэ псэлъыхъо калэхэр Сарэ зэрэлъихъэхэрэр Алый зешэм, гүсээр илэхэу пчыхъэрэ факлощыгъ. Зэгорэм гүжогъэклау, күшхъэм кынкъыжыз, бынры гольхъыгъэу, Алый Сарэ ишхъаныгъупчэе тэуагъ, мэклэ дэдэуйыцэ кыууи еджаагъ. Ар ным зызэхехым, мэклэ йэтигъэкэ «Cap» elya сэлэ аш?» ытуагъ. Чэу чыдэлэшьоу нахынпэм ашыщыгъэм ишхъаныгъипэ Алый елти, машинэм итыхъи чуучыжыгъ. Аш ыуж Алый изакъоу къакломэ — блэгъэ фэклиагъ, пчыхъэрэ калэхэр игүсэу къакломэ — псэлъыхъуагъ. Ауштэу ильээси 6-рэ ныкьорэр куагъэу палъэр зэлахи, зэшхъэгъусэ хуугъэхъ.

Хутхээм яцыкъуу яини, яжыкъи ыгъэшшошугъэхъ. Ежхэмий сабынтуу зэдаплуу, рагъеджэхъ. Маринэрэ Азаматрэ унэгъо дахэхэр ялех, хуулхъэх, иофшэнэир шу альэгъоу апгъэхъ. Нэбгыритлум зэдэграгъаштэу, зэдэгэжхэу яшыэнэгъэгъоу зэдэгтэгъэхъ.

Сарэ ицыфыгъэ, иадыгагъэ къээзуушхъатырэ щысэ зуулэ шууащызгъэгъуазэ сшоигъу. Нысащэр аухи, цыфхэр зэбгырыкъыжыгъэхэу, илэгъунэ кынкъыжы, пшэрхыхаалпэм кызехъэм зи рильэгъуагъэп. Адрэ унэм зычэгъым, игуашэ чэчым чынэхъэхъагъуя, машшом ыстэу плем хэлъыгъ. Сид ышэшт? Гуашэм джыри дэгүштээрэп. Пшээ бывлыммэ ахэтэр къа-

кырымкъэ щылагъ. Гуашэм дэмгүшчилгээр пшым дэгүшчилэна?! Пшым ыпашхъэ Сарэ ныбжын щигүшчилгээр, щыхагъэп, щытгысгъэп, ипсэогъу игүсэу льэххэхъагъэп. Зэрэлэцэл-лапцэу, хымэ куаджку зи нэуасэ зыщиримынэм ишагу къэлапчэе үүхи Сарэ үүцагъ. Нысакъэм иштыкъэ зэрэмтээрэзэр щэр зыщэрэ машинэу фермэм кынкъыжырэм ислэх кыльэгъуя. Ар Шъэотыкъ Рустлан арьгъэ. Аш машинэр кынгъэуци къеупчыгъ: «Сыда, сышыпху, мыш узфыщыт?» Сарэ игуашэ изытлет лым зыфулатэм, ар сымэджээчим зерищэштим фигъэхъязырынэу кыриуу, үүкъыгъ. Сарэ унэм къилюхыгъ шхъаем, зыдэмыгүшчилгээр гуашэр зэригъэхъазырыштыр ымшышээ Рустлан чылэмкъэ фельдшерэр Клиашэе Розэ игүсэу кынгъээжъыгъ. Розэрэ Рустлан-рэ джащтэу Шащэ сымэджээчим ашэ...

Сарэ хакум пхъэ рильхэээ ипшунэм къилюхыгъ. «А Сарэ оргущэр машшо пифишихъана хакум, нын зегъэшшохъ», — сэмэркъэу тээкъу хэтэу къело, нын оу зыфиорэм рильтэгъэри ымшышэу. А чылэм Сарэу икытэм ыхырэр тээкъу ыгүсэу къэгүшшо, зэрөлжээ: «Аш фэдэхэр сымышэшшунхэу сипш шошымэ синаасып, сышшурэмэ язэгъын».

Бэрэ пэмылтэу фельдшерын кыгъэзэжъыгъ гуашэм иштыгынхэр ишыгъхээ.

Сарэ иунэгъуакъэ ишылакъэлэхээр яшыгъэхэр ишыгъхээ.

Адъгэ шэнхэхэхэр зеклокъэшыкъэ амалхэм Сарэ игъашэм арыгъуазээ мэпсэу.

Сарэ ипш ышыкъо зэфыкъом,

сымаджэу, операции ужым унэм исыгъ. Иоф хыльэ ышэнэным иоф тетыгъэп, ау ежэ ипшикъошко ифэо-фашишхэр аухыфэкъэ непэ щэ ыгъашэштгэх кын зилэ унагъори къякуплэхэрэри. Унэм щипшэрихъети, Алый иунэкоо ѿшмэ ар афищэштгэгъ. Плакъом къинибэу пэкэкыгъэхэм Сарэ зеращихъупхъагъэм мэрэ изы щыс нылэп.

Сарэ хээкэ зещэним, іэнэ зехъаным сыйдгүүн фекулаагъ. Янагъо кэлэ цыф куалпэхэу щытгъэхъ. Игошэ

дэхшхуу Шащэ ышнахыжъеу Тыркубый Америкэм къиклэу кызыкъокъэ, щагуми унэм іэнэ щыгъэ ренэу ашызэхъуягъа.

Ильэс заулэкэ уззкэлэбэжимэ, джэдэхъаблэхэм яефэндхаджэу Хут Хызыр Сарэ ихъэктагъ. Ильэкоцэгъоу зитхъэхэр гъэзэтхэм къархъэхэрэр зэригъашэ шоигъоу ыдэж къэктогъагъ. Хызыр дзэм куулыкъу зыщидхыгъэ Оркыжъэкоо Мурати зеригъэлэгъэтуу шоигъоу, бэри щимысштэу къарыгъа. Хызыр непэ кызынэсигъэм Сарэ къегъеунэфы, телефонки къидэгүшчилээ.

Нымрэ къомрэ зэфищэжъыгъэх

Сарэ гошилту илагъ. Джынэс зигугуу къэсшыгъэ гоши дэхшхуу Сарэ зыгъэнисагъяа, идахэ зыуагъяа, исабайхэр фээзилгүүрээр ары. Алый ильээси 5 ыныбжыгъэр Шащэ ны кызыфэхъум, ыпкээ хуугъэхэр икъу фэдизээ аш кыншшэжъыгъэхэп. Ау дэгъу дэдэу кыншшэжъыгъэр янэу зыхээгъяа, бэрэ кызызэрлэтилгээхъэр ары. Зээ тхъагъуу, гээблэ дэгъуу хуурэп. Мы бэлахъэм апкъ къиклэу Алый янэрэ ятэрэ зэшлэхэдэх. Алый зыхээгъяа, янэм Чэбэ цыкъуу къегъэхъ. Ар сэ сянэкъэ сянэхъяа. Сэ сянэу Майи, сянэхъяа Аслыани хятикъоягъэхъ. Сянэхъяа апэрэ лээ Адэмыекъо илагъэм ахэр фырилагъэхъ. Сянэхъяа Аслынэрэ ятэ заом зыхэкъуадэм, зэш-зэшшихъухэр та��ыр хуугъэхъу сянэхъяа Чэбэ цыкъум ахэр игүсэхъу Хут Хаджмосэу Алый ятэм дэклохъяа. Нахь тэрэзэу къэлпон хуумэ, Алый мыхэм анахыыкъ.

Сэ сянээрэ Аслынэрэ хятикъо лым иягъэхъ, Адэмыекъо лялкъом щыщыгъэхъ. Чэбэ цыкъул Хут Хаджмосэ зыдакъом, Алый, Алый ышнахыкъе цыкъултлии къыфэхъугъэхъ. Сянэхъяа Чабэрэ Алый ятэрэ зызэгокъижъхэм, Алый ышнахыкъе цыкъултлии гъаблэм хэлхъяа. Хятигъуяа къуаа сянэхъяа фэхъу. Нэнэ іэсэ, къэбзэ цыкъуу, бзыльфыгъэ ныбжыгъе

дахэу щытыгъ, ау насып илагъэп. Хьатыгъужьы-
къуаехэм сафэрэз, си-
нанэ ыгу амыгъэкодэу
зэдышыагъэх. Чэбэ цы-
күм ыгу екъугъагъэр иль-
фыгъэ Алыу рамыгъэ-
лэгъущыагъэр арыгъэ.
Щашэу Алый зыкъерысы-
гъэр щынэштыгъ калэр
янэ йукъемэ, ежэ шу
ымыльэгъужынкэ. Ары
сыд фэдизэр зыльэкүли
гутъээнэкэйу къызфан-
щтыгъэр. Аш ильфыгъэкэ
игуякъагъэр зымышэре
чылэм дэссыгъэп. Алый янэ
рагъешагъэп, шу ыльэ-
гъуным илоф тетыгъэп.
Сарэ ишхъэгъусэ янэ ыгу
егъугъ, лъешэу гупшига-
гъэ. Ежыри сабийхэр
иляба! Янэ-ятэхэм адэжь
Сарэ зэком, мы къэбар
мыпсынкээр афиотагь.
Нымрэ тымрэ апэзи кы-
ралуагъэп. Ау аш ыружкэ
тышым зэком, Сарэ ятэ
кеуышыагъ. Тым игушыэ
къэкыгъэ: «Кушэ зыфа-
шыгъэу бэнэр зыфамы-
тыхъын щыгъэп. Алый янэ
зыгорэ къехъулэмэ,
ыкъошь, къыфалопшын.
Ымыгъеежьыгъэ, «янэ
ыгъеежьыгъэп» алон.
Ыгъеежьыгъэ, «джы нэс
тыдэ ушыгъагь?» къиралон.
Гүсэ шузафхуу ным
шульыкъу.

Сарэ лым дэжь кы-
зэкомжым, къэбары ри-
ложьыгъ. Алый хиухэрэ
щимылеу къезэгъыгъ. Сарэ
игошэ Чабэм шуухафтын-
хэр фызэеугъакъэшь,
ним лъекю. Щагум къо-
ри нысэри зыдахъэхэм,
гушонклахъу ахэр къязы-
щэлгагъэхэм куоз къэба-
ры къызелуатэм, нын
тхамыкээр зэхэфагъэ.
Алый ным ечъали зыэ-
киуубытагь, калэхэри
къидехээ, нын цыкъур
къаэтигъыгъ. Зым ады-
рэм риожьээ, чылэр къэ-
кыагъ. «А сикъэлэ дэхэ-
шху, услэгъужыгъэмэ,
непэ сылгэжими сыры-
раз», — elo Чабэ.

Пчэдэжкын жыкълау
нэсыгъагъэхти, мэф ре-
ннын къэтгэгъэх. Шуухаф-
тынэу Сарэ гошэ цыкъум
фихыгъэхэр ыргъэ кэль-
хэу щысигъ. «Непэ нахь
мэфэ кын къэгъешагъэм
къихэфагъэп», — къыуагъ
мэкъэ дэдэу Алый. «Сэ
непэ нахь мэфэ гушуагъо
къэзгъешагъэм къихэфа-
гъэп», — кыпиложыгъ
янэ. Мэкъэ-макъээ цыф-
хэри нахь 1епокъэ-льэ-
плюакъэ хъужыгъэх, унэм
язакъуу къызенхэхэм,
Чабэ къэулчагъ: «Шыкъэ-
клоныр хэта зыгу къэки-
гъэр?» Зэрхэгъуэр зэкъэ
Алый къылотагь, джынэс
къызэрэммыуагъэмки зэ-
рэкъэгъожырэр пигъэхъ-
жыгъ.

Мафери пчыхъэ клахэ
хъугъэ, шункыри чылэм
къидэууцагъ. Алый къэтэ-
джехъи «Тыкъожынба,
тян, игъоба? — мэкъэ
дэдэу къэулчагъ. — Джы
бэ тесымыгъашауу ре-
нэу уадэжь сыкъакъозэ
сшыщт». Машинэм зетыс-
хважхэм Алый Сарэ зи-
къаюштыгъэп, тури щыэ-
нигъэм игъогу мыпсынкэу
зытетхэм щашыгъи, ща-
шын фэе лъебэкууми
ягупшиштыгъэх. Ухэзы-

Мэзмые псыкъефхыр

Ыцэлкэ чылопс Ышлагъэр Мэзмые псыуплэм къхиуубытэу бэмэ къашыхъун
ыльэкыщт. Ау арэу зыльытэрэр хэукуо. Аш ыцэ зыщыгъэпсыгъэ псыхъожьеу
Мэзмые ыцэ ехы. Шхъэгушащэ исэмегубгъукэ ар хэльэдэжы.

Мэзмые псыкъефхыр
Хъаджыкъо къушхъэтла-
клэм дэклэр лъагъоу Ры-
фабгъо псыкъефхэм
якъурэм ильгогуанэ къы-
хиуубытэрэ чылпэ дахэхэм
яз. Аш лъэнкъуитлукэ
уеклолэн пльэкыщт. Зыр
— Хъаджыкъо псы дэ-
чылпэм къикъэу, адэр
— Рыфабгъо псыкъефх-
эм алъэнкъоукъэу
нахьыбэрэ зэркъор-
эр аперэр ары. Мыш
зекъохэм дэхабэ къыящяэ.
Лъагъор къызщежъэрэ
Хъаджыкъо къушхъэтла-
клэм икуулэ дэушэфэ-
гъэ чылпэ, Хъаджыкъо
къушхъэхэм алъэнкъо-
къэ клэр постэумэ мыр
яапэрэ уцуп. Непэ Хъа-
джыкъо къушхъэтла-
клэр тишъольыр инэпээпль
чылпэ дахэхэм яапэрэ
сатыр хэт. Метрэ 400
1епэ-цыпэр Хъаджыкъо
къушхъэтла-
клэм икы-
хъагь. Метри 6 — 7 фэ-
дизыр ишъомбгъуагь,
анахь чылпэ бгъузэу илэр
метриту фэдиз мэхъу.
Иофшэнэмкэ ящыкъэгъэ
чылпэ лъэгъупхъэхэу
яапшишхэм къякъуутхэм
альхъухээ дунэе хы-
туум мы чылпэм щыука-
гъэх ыкъи бэр эмигу-
шыгъехэу къэлгагъэх.

Сарэ игъешэ гьогу ри-
раз, Алахь лъаплэм фэ-
раз. Жъышхъэ мафэ
хъунэу, игъо къесэ джэ-
нэтигъэри Сарэ фызэ-
лахынэу Тхъэ лъаплэм
тельэу.

МЭРЭТЫКЬО Люд.

гъэшэгъонхэр псыдэ-
чылпэ дэпкъхэм ахишы-
хагъэх, гъочэгъыбэхэр,
псыкъефхыплэхэр щигъэ-
псыгъэх.

— Чылпэ дэхэ дэд!
Адыгейм сикъызыкъорэр
апэрэп, аш къэс мыш
сикъехы. Ильсэйм исыд
фэдерэ лъэххани дахэ.
Адэ джы фэдэ уцышъогъу
мазэхэр зыми пэшшыт-
хэп. Синэуасэу Адыгейм
къаклохэрэми мы чылпэ
зэрэгэлэгъуунэу ясэло.
Чылопс дахэ шуун!! —
elo Ростов хэкум къи-
кыгъэ зекъоу Тимур
Кусомовым.

Гъогуэр лъыбгъэкъуа-
тэмэ, Мэзмые псыкъе-
фхэм екъурэ лъагъом
фэшхъаф дэхабэр хэу-
шэфагъ. Гъогуанэм
текыгъуай, зекъом хай-
бакъыгъэ лъагъом гъуазэм
чиылпэ уапэкэ уещэ. Зы-
бгъумкэ мэкъэшхор зы-
пылкэу зыреэгъэхыхэ
Шхъэгушащэ речъэкы,
адырабгъумкэ къушхъэ-
тыцэу Азэш къыпшхъа-
щыт. Гъочэгъэу «Тхъэм
сыблэгъэхкэ» заджэхэрэр
лъэгъупхъэ чылпэ цэриоу
къушхъэхтыцэу илэмэ
яз. Уйтэшынэу, къыпш-
хъащыгъэу зэрэгъэпсы-
гъэм къыхкэу цэр фая-
сыгъ. Осми, ошхми защи-
щыуухумашынэу гъочэ-
гъыр куу, метрэ пчагъэ
икыгъхагъ. Аш дэжым
щигъэнэфгъэ чыжээпль-
пэм утетмэ, ыпэ къифэрэ
пстэур тезыхынэм фэхъа-

зыр Шхъэгушащэ дэгьюо
ушхъапырэлты.

Гъочэгъым ынж гъогу-
уанэм анахь чылпэ щы-
нагъо илэр къыкэлэхкэ.
Къушхъэтхыцэм реклокрэ
льэгъо бгъузэм ишъомб-
гъуагъэ метрэ ныкъом
нахьыбэ хурэп. Арышь,
уркыло зыхъукэ мыжъо
дэпкъым реклокрэ гучыр
птыгъэу узэпрыкын фае.
Нэгъэуплэгъу заулкэ
чыгу пытэм укытеуцо-
жыы ыкъи гъогуанэр
лъыбгъэкъуатэм хуущт.

Тэклу узыкъорэм, гъогу
зэхэкыплэм унэсы. Джаб-
гъумкэ зептмэ, Мэзмые
псыкъефхэм урищлэшт.
Мыжъошко зэтэктэуагъэ-
хэмрэ егъэшээрэ чыгъ
лъапсэхэмрэ уалхырыкээ
метрэ 250-рэ зылпкыкэ,
псыкъефхымрэ ар зы-
хэшыгъэхъэ чылопс да-
хэмрэ ялэуплэ нэпльэ-
гъум кыфызэуухы: мы-
жъо зэгоутыгъэм ызыфагу
мэкъэшхор пылкэу, ме-
триш фэдизир ильгэгъэу
Мэзмые псыкъефхэм
зыкъирэдзыхы. Чылопс
хэтхыхъагъэм фэдэу,
хэпчын умыльэкынэу хэу-
шъэфгъэ псыкъефхэм
льэнкъо зэфэшхъафхэм-
кэ уепллын олэкъы. Бгъу
пстэумкэ итеплэ зэмэл-
лэгъуагъу. Анахьу ар
зыщыдахэр гъочэгъышоу
зылхырычрэм учахъеу
узеплкэ ары. Пхъэцхэр,
уц лъэнтхъэйхэр къешэ-
кыгъэхэу чылопсым хэ-
шыгъхагъ. Гъэмэфэ лъэ-
хъаным зыщыгъэпсэ-
фыщтмэ нахь чылпэшшу
бгъотыжынэп. Псымрэ
мэзмымрэ къатрэ чыл-
тагъэм фэбэ голгэгъур
пшхъащахы, бзыу мэкъэ
дахзу щылкэу гупшис-
хэр зэбгырефых.

Псыкъефхэм шлокъеу
псыхъор зыдачээрэмкэ
уехми, чылпэ дэхабэр
щигъэпсыгъ. Мэзмые
пэрхыуу мынхэр къы-
гъэпсхээ ечъэхы. Мыжъо
зэмлэуужыгъуабэхэ
хэль-
хэмрэ чыгъеу хэукъорэя-
гъэу зэрихъэхэрэмрэ ичэ-
аижъажъэми, къагъеуу-
рэп. Ау мыш фэдиз дэх-
агъэр зыфимыкъугъэхэм
ягъогуупе лъагъэктэн
альэкъыт. Мэзмые псы-
хъом зэлпрыкээ лъэс
льэгъо цыкъум Рыфа-
бгъо ипсыкъефхэм
мэз дахэм ухэтэу уари-
шлэшт.

АНЦОКЬО Ирин.

Тиконцертхэр

МэфэкІыр къагъэдэхагъ

Урысыем и Мафэ фэгъэхыгъэ мэфэкі концертыр Зэкъошныгъэм игупчэу Мыеекъуапэ дэтым игъэкотыгъэу щыкуагъ.

Пчэдыжым къышыублагъэу къелцыкыу ансамблэхэр, культурэм иофышэхэр пчэгум щууджыгъэх, лъэпкэ орэхэр къышауагъэх.

Пчыхъэм зэхажэгъэ концертым Адыгэ Республиком и Лышхъэу Күмпил Мурат ыцэкі Адыгейим и Къералыгъо Совет — Хасэм и Тхаматеу Владимир Нарожнэр къышыгущыагъ.

Лъэпкыябэ зыщыпсэурэ Урысыем ишылакэ нахышыу шыгъеням лъэуххэр зэрэфэлажъэхэрэм, Адыгейим къералыгъо гъэпсыкі илэ зыхыгъэм ия 100-рэ ильэс мыгъэ игъэкотыгъэу зэрэхдгъэу-нэфыкырэм Владимир Нарожнэр къатегуущыагъ.

Адыгэ Республиком щыпсэухэрэм, хыакіхэм Владимир Нарожнэр Урысыем имэфэкі фэгъэхыгъэу къафэгушуагъ. Псаунгъэ пытэ яланэу, мамырэу псэунхэу афиуагъ.

УФ-м и Лышхъяуэу Цэй Эдуард Урысыем и Мафэ фэш гушилэхэр зэхахьэм къышыгущыагъэх. Къералыгъом ыкъуачэ нахь лъэш зэрэхууцтим тицыхэтельэу тызэрэпсэурэр хигъеунэфыкыгъ. Мэфэкым хэлажъэхэрэм къафэгушуагъ.

Къелцыкыу ансамблэу «Миеекъуапэ инэфылхэхэм» лъэпкэ къашьохэр мэфэкі зэхахьэм къышыгущыагъэх. Художественнэ пащэу, Урысыем культурэмкі изаслуженне иофышэу, Къэбертэ-Белькъарым изаслуженне артистэу, Адыгэ Республиком инароднэ артистэу Нэнхъя Айдэмэр мэфэкым лъэпкыябэ зэрэшызэулагъэм, Адыгэ къашьохэр Сыбыр, Украина, нэмыкхэм къарыкыгъэхэм зерашлогошэшэгъонхэр изэфхысийжхэм къашыгъэшыгъ.

Ансамблэу «Казачатэм» жанрэ зэфэшхъафхэм ательятэгъэ орэхэр къышауагъэх. Жэнэ Кырымызэрэ Тхъабысымэ Умаррэ зэдаусыгъэу «Сикъуадж» зыфиорэр ансамблэу дахэу къышауагъ. Орэдым хэгъэшагъэу адыгэ къашьор къызыхедзэм, нэбгырэ шъэ пчагъэу япплыхэрэр агъэгушуагъэх, Игэу афытеуагъэх.

«Налмэсир» Кавказ щэуджы

Дунаим щыцэрио ансамблэу «Налмэсир» Зэкъошныгъэм игупчэ лъэпкэ къашьохэр къышыгъэх. Къыкіэльыкіогъэ мафэм Къэрэшэ-Щэрджэсым икъуаджэу Хъабэз концерт къышитыгъ. «Налмэсым» ипчыхъэ-

шъхъафхэр зиэ концертыр ансамблэу ыгъэхъазырыгъэх, лъэпкэ искуствэм ибаиныгъэхэр Урысыем ишъолыхэрэм алъигъэшынх.

«Ошъадэр», «Ошъутенэр»...

Республикэм щыцэриохэвээр ческэ купхэу «Ошъадэм», «Ошъутенэр», фэшхъафхэм мэфэкі зэхахъэр къагъэдэхагъ. Урысыем фэгъэхыгъэ орэхэр Юрий Конжиним, Мамхыгъэ Marinэ, Алевтина Кобазевам, Мэкъо Marinэ къалгъэх.

«Ошъадэм» ильэпкэ къашьохэр нахь гъэшлэгъонэу къыгъэльэгъонхэм пае шъонтырлаохэр, нэмыкхэри егъэфедэх. Къэшьуаклохэри псынкіэу мэуджых.

Къелцыкыу зыгъэсаплэу «Майкопчанкэм» йошхъэмэфэ фэгъэхыгъэ орэдым техыгъэ къашьор узылэпишэу къыгъэльэгъуагъ, пащэр Къулэ Мадин.

Елена Щербак зипэшэ къелцыкыу зыгъэсаплэу «Радугэм» лъэпкхэм якъашьохэр, гум рихъэу къышыгъэх. Къелэджа-Къохэм шъуашэу ашыгъыр зымы фэдэп, нэр пэлхэхэу дахэх.

Адыгэ къашьохэр ансамблэу «Абрекхэр» зызэхажагъэр ильэс и 5-м къехуагъ. Художественнэ пащэр Тхъаклумэшэ Налбек концертым мэхъэнэ ин илэ ылтынагъ. Зэкэ хэлажъэхэрэм ялэлэсэнэгъэ къагъэльягъозэ, искуствэр нахь лъагэу зэраатыштим пылтых.

Адыгэ Республиком и Къэралыгъо филармоние иоркестрэу «Русская удалым» иорэдэйю Анастасия Истамоловам шуульэгъу орэдир мэкъе Иэтыгъэкэ къихидзи, узылэпишэу къышауагъ.

Владимир Ковальчук, Сергей Трутневыр, нэмыкхэри артистхэри концертым хэлэжьагъэх. Адыгэ Республиком изаслуженне артистэу Еутых Вячеслав адыгабзэки, урынхэу афиуагъ.

— Лъэпкъэхэм язэфыщытыкіхэр гъэптигъэнхэр тишилэриль шъхъаэхэм ахэтэлтийтэх, — къитиуагъ «Казачатэм» ипащэу, Адыгэ Республиком культурэмкі изаслуженне иофышэу Дмитрий Гордиенкэм. — Адыгейим къералыгъо гъэпсыкі илээ зыпсэурэр илъэс 100 зэрэххурэм тигъэхагъэхэр фэтэгъэхых. Концерт хэушхъафыкыгъэ зэхэтшэн тимурад.

зэхахъэ мэкъоугъум и 14-м Шэрджэскъялэ щыкуагъ. Мэкъоугъум и 17-м «Налмэсым» имэфэкі мафэ фэгъэхыгъэ концертыр Мыеекъуапэ щызэхижшэшт.

«Налмэсым» ихудожественнэ пащэу, Урысыем, Абхазым, Пшызэ язаслуженне артистэу, Адыгейим инароднэ артистэу Хъоджэе Аслъян тызэрэшигъэгъозагъэу, гъэпсыкі зэфэ-

сыбзэки орэхэр ыгъэжынчыгъэх.

Ахэджэго Рузанэрэ Мэкъуэл Русланэрэ зэраатэгъэхэм мэфэкі пчыхъэзэхахъэм хэлэжьагъэхэм Урысыем и Гимн къалгъагъ. Мэшюустхохэм ошъогу къаргъор къагъэштэгъ.

Мэфэкі зэхахъэу «Мы Россия» зыфиорэр гум шүкіэ къинэжынэу Мыеекъуапэ щыкуагъ, зэхэшчилохэм тафэрэз.

ЕМТЫИЛЬ Нурбый.

Зэхэзыщагъэр
ыкы къыдэзы-
гъэкырэр:

Адыгэ Республиком лъэпкэ Иофхэмкі, Иэкыб къэралхэм ашы-
псэурэ тильэпкэ-
гъухэм адырьяэ зэпхы-
нгъэхэмкі ыкы
къэбар жуутъэм
иамалхэмкі и Комитет
Адресыр:
ур. Крестьянскэр, 236

Редакциер зыдэ-
щиэр:
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Первомайскэр,
197.

Телефонхэр:
приемнэр:
52-16-79,

Редакцием авторхэм
къайхырэр А4-кі
заджэхэрэ тхъапхэу
зипчагъэкі 5-м
емыхъухэрэр ары. Са-
тырхэм азығату 1,5-рэ
дэлтэу, шрифтыр
12-м нахь цыкунэу
щытэп. Мы шапхъэ-
хэм адимыштэрэ
тхыгъэхэр редакцием
зэжигъэклюхых.

E-mail: adygoevoice@mail.ru

Зыщаушыхъатыгъэр:
Урысыем Федерацием
хэутын Иофхэмкі, тел-
радиокъэтын-
хэмкі ыкы ээлъы-
їэсикі амалхэмкі
и Министерствэ
и Темыр-Кавказ
чыпэл гъэлоры-
шапл, зэраушыхъатыгъэ
номерыр
ПИ №ТУ23-00916

Зыщыхаутырэр
ОАО-у
«Полиграф-ЮГ»,
385000,
къ. Мыеекъуапэ,
ур. Пионерскэр,
268

Зэкімкі
пчагъэр
4474
Индексхэр
П 4326
П 3816
Зак. 1079

Хэутынум узьи-
кэтхэнэу щыт уаххэтэр
Сыххатыр
18.00
Зыщыхаутырэр
уаххэтэр
Сыххатыр
18.00

Редактор
шхъаіэм
ипшъэрильхэр
зыгъэцакіэрэр
Мэшліэкъо
С. А.

Пшъэдэкъыж
зыхырэ секретарыр

Тхъаркъохъ
А. Н.